

KUKURUZNI

PUT SPASA

VUKOVARSKI KRIŽNI PUT

Trpinjska Cesta
DUNAV
DUNAV
Kriva Bara
BOBOTSKI KNL
Đergaj
Lužac
VUKA
Adica
Tialjevci
VUKA
VUKA
VUKOVAR
Sv. Filip i Jakov
Erovac
Crepov dol
VUKOVAR
Dukinci
Brest
Bogdanovci
Orlinjak
Kervež
Grabovo

8362

KUKURUZNI PUT SPASA

VUKOVARSKI KRIŽNI PUT

Vukovar, ožujak 2011.

Nakladnik
Fond za obnovu i razvoj
grada Vukovara

Za nakladnika
Ljiljana Blažević

Urednik
Vine Mihaljević

Autori priloga
Ljiljana Blažević
Ante Nazor
Vine Mihaljević
Željko Kovačić

Recenzenti teksta Križnih postaja
Stipe Tadić
Danijel Labaš

Lektorica
Biserka Brešić

Dizajn
Željko Kovačić

Fotografije
Željko Kovačić

3D simulacije
Marijana Burčul

Priprema za tisak
Lana Krpina

Tisak
Denona d.o.o. Zagreb

Naklada
1000 primjeraka

**CIP zapis dostupan
u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice
u Zagrebu pod brojem 761317**

ISBN 978-953-56596-0-0

Poštovani čitatelji, u povodu 20. obljetnice obilježavanja stradanja Vukovara u Domovinskom ratu pred vama je projekt *Kukuruznog puta spasa* od njegove ideje s pregledom što se do trenutka objavljivanja ovoga materijala učinilo i na kraju s nekoliko riječi o njegovoj konačnoj realizaciji.

Ideja je nastala za vrijeme izgradnje *Zavjetne kapelice s Gospinim kipom* koju je iniciralo nekoliko branitelja Vukovara a podržali članovi Zajednica udruga HVIDR-e Vukovarsko-srijemske županije. Zajednica udruga HVIDR-e Vukovarsko-srijemske županije u svom dopisu broj 08/08 od 16. rujna 2008. godine zatražila je od Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara potporu za obilježavanje mjesta pogibije i stradanja hrvatskih branitelja i civila na „Putu spasa" („kukuruznom putu"). Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara prepoznao je nacionalnu, povijesnu, kulturnu i spomeničku vrijednost i važnost projekta te je na svojoj 30. redovitoj sjednici održanoj 7. travnja 2009. godine donio odluku broj 563-UO/09-038 u kojoj se odobravaju sredstva Zajednici županijskih udruga HVIDR-e za izradu idejnog projekta uređenja okoliša kapelice na „Putu spasa". O tom projektu objavljeno je nekoliko članaka u „Vukovarskim novinama" u kojima se opisuje ideja i mogući planovi realizacije projekta u čiju su se realizaciju, pored Fonda za obnovu i razvoj grada Vukovara, uključili i predstavnici Katoličke crkve. U javnom, kritičkom i stručnom dijalogu sazrela je ideja da se *Kukuruzni put spasa* posveti stradanju Vukovara, odnosno da sadrži vukovarski križni put kojim su – doživljavajući velika trpljenja, muke i stradanja – prošli vukovarski civili, ranjenici i branitelji. Na taj način na geografski zbiljskom „Putu spasa" od prigradskog vukovarskog naselja Lužac do Bogdanovaca, čije ime samo po sebi mnogo govori, u formi tradicionalnog križnog puta, sadržajem će se obilježiti u pojedinim postajama ključni događaji od početka srpske agresije na grad Vukovar i na Republiku Hrvatsku do pada Vukovara.

Kako bi se taj projekt ostvario, Fond za obnovu i razvoj grada Vukovara na svojoj sjednici od 19. svibnja 2009. godine donio je odluku o osnivanju stručnog povjerenstva za provođenje natječaja broj 01/09 za izradu projektne dokumentacije arhitektonskog rješenja za „Put spasa" čijim je voditeljem izabrana Ljiljana Blažević, predsjednica Fonda, a članovima Ruža Marić, ravnateljica Gradskog muzeja, Zdenka Predrijevac, pročelnica Konzervatorskog odjela Vukovar, fra Gordan Propadalo, gvardijan Franjevačkog samostana sv. Filipa i Jakova, fra Ivica Jagodić, župnik župe sv. Filipa i Jakova, Vlatko Štimac, pročelnik Odjela za uređenje grada Vukovara, Danijel Rehak, predsjednik udruge Hrvatskog društva logoraša srpskih koncentracijskih logora, i Stipo Šeremet, predsjednik županijske HVIDR-e. Imenovano povjerenstvo je na svojoj prvoj sjednici održanoj 14. rujna 2009. godine u Vukovaru istaknulo glavne urbanističke odrednice „Puta spasa" koje se trebaju uskladiti s planiranim prometnicama Gradskog urbanističkog plana (GUP-a), zatim je istaknulo sadržajne odrednice „Puta spasa" u smislu da se trpljenje vukovarskih branitelja, civila i ranjenika promatra u obzorju teološko-povijesnog promišljanja spasenjsko-otkupiteljske kristološke muke te da su njihove žrtve i trpljenje ugrađeni u temelje slobode hrvatskog naroda. Na svojoj pak sljedećoj sjednici od dana 28. rujna 2009. godine povjerenstvo je usvojilo prijedloge da tekst za „Put spasa" napiše znanstveni savjetnik dr. sc. Vine Mihaljević s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar iz Zagreba, a arhitektonsku podlogu izradi Željko Kovačić, arhitekt iz Zagreba. Prema predviđenom planu prijedlog napisanog teksta za „Put spasa", koji su svi članovi povjerenstva pročitali te stavili kritičke primjedbe i prijedloge, povjerenstvo je usvojilo 15. veljače 2010. godine, a privremeni drveni križevi prema nacrtu arhitekta i izabranim lokacijama postavljeni su za prvi organizirani križni „Put spasa" koji se molio uoči Cvjetnice, 27. ožujka 2010. godine, i to uz sudjelovanje katoličkih svećenika te brojnih branitelja, civila i ranjenika Vukovara.

Krajem prošle godine, uoči obilježavanja stradavanja Vukovara, arhitekt Željko Kovačić napravio je simulacija cjelokupnog projekta te je zajedno s akademskim kiparom Mladenom Mikulinom iz Zagreba predstavio maketu završnog sakralnog objekta „Anđeo – Golubica" koji će se izgraditi na kraju *Kukuruznog puta spasa* na ulazu u Bogdanovce iz smjera Vukovara.

Mr. sc. Ljiljana Blažević

„KUKURUZNI PUT" – PUT SPASA ZA VUKOVAR

Brojni primjeri iz povijesti ratovanja potvrđuju važnost komunikacije, odnosno cesta i putova. Bez prohodnoga puta logistika ne može odraditi svoju zadaću, a bez logistike vojne snage osuđene su na propast. To su znali i ljudi koji su razmišljali o obrani Vukovara, pa je radi stvaranja uvjeta za nesmetani dotur logistike u Vukovar, u travnju 1991. započelo asfaltiranje puta između sela Bogdanovci i Marinci, što je bila dugoočekivana želja stanovnika tih sela. Završena krajem srpnja, kad je promet na glavnoj cesti iz Vukovara prema Vinkovcima ovisio o raspoloženju srpskih terorista u Bršadinu, ta će dionica omogućiti čvrstu komunikaciju između Vinovaca i Vukovara i imati iznimno značenje za obranu Vukovara, čak i nakon što su je oklopne postrojbe JNA krajem kolovoza 1991. presjekle pred samim ulazom u Vukovar. Naime, nastavak dostave logistike vukovarskim braniteljima omogućen je tako da se skretanjem s asfaltirane ceste neposredno iza Bogdanovaca, poljskim putem koji je vodio kroz kukuruze i izbjegavao položaj JNA na cesti pred samim ulazom u Vukovar, dolazilo do prigradskog naselja Lužac i dalje do središta Vukovara. Od 25. kolovoza 1991. do 1. listopada 1991., „kukuruzni put" ili – kako su ga neki u ratnom vihoru nazvali – „pupak Vukovara" ili „Ladoga" Vukovara, bio je put spasa za Vukovar i njegova jedina cestovna veza sa slobodnim dijelom Republike Hrvatske.

Obrana Vukovara bila je iznimno zahtjevna s obzirom na njegovu okruženost selima s većinskim srpskim stanovništvom i granicom prema Srbiji, a posebice s obzirom na to da je glavna prometnica iz Vukovara prema Vinkovcima vodila preko Bršadina, sela naseljenog pretežito srpskim stanovništvom. Put koji je prema Nuštru i Vinkovcima vodio preko Bogdanovaca i Marinaca, nije bio asfaltiran, pa se može reći da su Bogdanovčani živjeli u „slijepoj ulici", iako su Bogdanovci smješteni na najkraćem smjeru između Vukovara i Vinkovaca – 8 km kraćem od smjera preko Bršadina. Uz dobivenu potporu iz Zagreba i pomoć stanovnika Bogdanovaca i Marinaca, „Hrvatske ceste" su 10. travnja 1991. započele gradnju asfaltnoga puta od Bogdanovaca prema Marincima u dužini od 2 kilometra i uz standardnu širinu za regionalne ceste od 6,5 metara. Već tada, u travnju 1991., u Bršadinu su dežurali naoružani civili srpske narodnosti i terorizirali putnike koji su prolazili kroz to mjesto na glavnoj prometnici Vukovar – Vinkovci. Nakon krvoprolića u Borovu Selu 2. svibnja 1991. u kojem su srpski teroristi ubili 12 hrvatskih policajaca, postalo je jasno da pripreme velikosrpskih snaga za agresiju na Vukovar i Hrvatsku ulaze u završnu fazu, pa se završetak gradnje spomenutoga puta nametnuo kao imperativ radi osiguranja prohodne i koliko-toliko

sigurne prometnice između Vinkovaca i Vukovara. Gradnja puta završila je 29. srpnja 1991. i tako je spomenuti cilj ostvaren.
Kad je 25. kolovoza 1991. započeo opći napad na Vukovar, JNA je zauzela položaj Dobra voda blizu raskrižja cesta Bogdanovci – Vukovar – Lužac, i tako onemogućila ulaz cestom u Vukovar iz smjera Bogdanovaca. Nakon toga u Vukovar se moglo doći – ovisno o vremenskim prilikama – samo prašnjavim ili raskvašenim zemljanim putem kroz kukuruze. Taj put bio je dugačak oko 2500 metara, a vodio je od izlaza iz Bogdanovaca prema Vukovaru (otprilike 400 metara od zadnjih kuća) do mosta preko Vuke, u prigradskom naselju Lužac.
Važnost Lušca, kao jednog od ključnih mjesta za obranu Vukovara, s obzirom na to da je štitio prilaz prema Priljevu i tamošnjem silosu, odnosno prema komunikaciji Vukovar – Borovo Naselje, time je povećana, jer je preko Lušca, spomenutim kukuruznim putem – putem spasa, dolazila potrebna, ali ne i dostatna logistika. Da su važnost Lušca prepoznali i „oficiri" JNA, svjedoče siloviti napadi JNA i srpskih dobrovoljaca na to prigradsko naselje. Dakako, važnosti Lušca bili su svjesni i hrvatski branitelji, pa su kontrolu nad njime uspostavili 3. kolovoza 1991. u akciji koja je izvedena na tom području.
Za sigurnost „kukuruznog puta" brinuli su se gardisti sve do 17. rujna 1991. i žestokoga napada JNA i srpskih dobrovoljaca. U neravnopravnoj borbi s nadmoćnijim neprijateljem hrvatski branitelji ipak su uspjeli odbiti napad, no tom prilikom neprijateljska granata u rovu je usmrtila dva pripadnika 3. brigade ZNG-a – Dubravka Ćorića i Damira Šokčevića, a nekoliko gardista je ranjeno. Od tada hrvatski branitelji više nisu neposredno nadzirali „kukuruzni put", ali ni neprijateljski vojnici nisu se usudili zauzeti ga. Put kroz kukuruze postao je još rizičniji, jer su neprijateljske snage iz šume Đergaj i s tamošnjeg silosa imale otvoren pogled na dio puta koji se spuštao prema mostu.
Put kroz kukuruze bio je znatno otežan kad bi pala kiša. Doduše, u rujnu 1991. kiša je padala rijetko, ali obilno, pa se po kišnom vremenu na povratku iz Vukovara zbog blata nije moglo proći istim dijelom kukuruznoga puta – strmom dolom kraj jednog bagremika kojom se obično dolazilo u Lužac iz Bogdanovaca. U tom slučaju vraćalo se natrag i put prema Bogdanovcima nastavljao se uz Vuku, penjući se blažim, ali dužim uzvišenjem. Dakako, i tom prilikom vozila su bila izložena vatri neprijateljskih vojnika iz Đergaja. Primjerice, 21. rujna 1991., po jakoj kiši, pripadnici Specijalne jedinice policije „Šimini anđeli pakla" iz Slavonskoga Broda iz vukovarske bolnice evakuirali su svoje ranjene suborce. U jednom trenutku kombi u kojem su bila i dva lijesa s tijelima dvojice poginulih suboraca upao je u blato, pa su ga i ranjenici koji su bili koliko-toliko sposobni, gurali uzbrdo da bi uspjeli doći do Nuštra i Vinkovaca.
U pet konvoja, koje je od kraja kolovoza do početka listopada 1991. dovela ekipa

Glavnog sanitetskog stožera pod vodstvom dr. Josipa Husara, u Vukovar je stigla znatna pomoć, prije svega u lijekovima i potrebnoj medicinskoj opremi, a iz Vukovara su evakuirana 632 ranjenika. 4. rujna "kukuruznim putem" prošao je medicinski konvoj kojim su iz vukovarske bolnice u Zagreb evakuirani bolesnici s ozljedama glave i mozga. Konvoj je napadnut srpskim topništvom i vatrom iz strojnica nedaleko od sela Bogdanovci, tako da je medicinskom osoblju i pacijentima, koji su se sklonili u kanal duž ceste, trebalo punih 6 sati da se izvuku u Vinkovce. Vjerojatno posljedni konvoj Glavnoga sanitetskoga stožera RH prošao je „kukuruznim putem" 28. rujna 1991., a vodio ga je dr. Josip Husar. Njime je 36 ranjenika iz vukovarske bolnice prebačeno u ratnu bolnicu u Mikanovcima, a potom u druge zdravstvene ustanove. I taj je konvoj tijekom prolaza „kukuruznim putem" napadnut iz srpskih uporišta, no žrtava nije bilo. Za vrijeme akcija evakuiranja ranjenika iz vukovarske bolnice, evakuacijska postrojba imala je 5 ranjenih djelatnika.

Krajem rujna „kukuruznim putem" su hrabri vozači Autobusnog prometa Varaždin vukovarskim braniteljima dopremili 6 tegljača vojne opreme.

Dovođenjem novih pojačanja i svojih najelitnijih postrojbi JNA je 30. rujna službeno započela "Operaciju Vukovar", koja je planirana u Generalštabu OS SFRJ u Beogradu čiji je načelnik bio general pukovnik Blagoje Adžić. Zapovjednik operacije bio je general–potpukovnik Života Panić, zapovjednik I. vojne oblasti (bivše I. armije). Agresorske snage grupirane su u dvije operativne grupe – Sjever i Jug s linijom razgraničenja na rijeci Vuki. U žestokom napadu JNA je uspjela I. listopada osvojiti Marince i blokirati prometnicu iz Bogdanovaca prema Nuštru, pa su Bogdanovci i Vukovar stavljeni u potpuno okruženje.

Od tada se iz Vukovara i Bogdanovaca cestom više nije moglo doći do slobodnog teritorija Republike Hrvatske, ali se komunikacija između Vukovara i Bogdanovaca i dalje održavala spomenutim „kukuruznim putem". Njime je 19. listopada 1991. prošao i konvoj „Liječnika bez granica", jer planiranim smjerom Nuštar – Marinci – Bogdanovci – Vukovar nije mogao zbog toga što JNA nije dopustila da konvoj iz Bogdanovaca produži cestom. Zato je, prema navodu oficira za vezu JNA Zdravka Mihaljevića, mimo odobrenja vodstva JNA, a u dogovoru s tadašnjim zapovjednikom obrane Vukovara Brankom Borkovićem, konvoj skrenuo na „kukuruzni put" i uz pratnju vukovarskih branitelja, koji su išli ispred konvoja u osobnom automobilu „Zastava-101", preko Lušca došao do bolnice u gradu. Konvoj „Liječnika bez granica" vodili su dr. Alain Destexe i Martin Jean Michel, promatrač EZ-a, te spomenuti „oficir za vezu" iz JNA. U vozila konvoja do 12,30 sati ukrcano je 113 teških ranjenika i bolesnika; jedan je (L. V., 72 godine) od zadobivenih opeklina umro tijekom puta, a ranjenoga vojnika JNA, koji se liječio u vukovarskoj bolnici, preuzela je u Petrovcima iz konvoja JNA i prebacila u Beograd. Konvoj je iz bolnice krenuo u 13 sati, s planom

da se iz Nuštra vrati po preostale ranjenike. No, na povratku diverzanti JNA iz izviđačko-diverzantskog centra iz Pančeva podvukli su pod jedno vozilo iz konvoja mine. U eksploziji teško su ozlijeđene dvije medicinske sestre – Fabienne Schmit i Ghislaine Jacquier, koje su potom prebačene u vojnu bolnicu u Beogradu. Konvoj potom nije propušten u Bogdanovce, nego je preko teritorija pod kontrolom JNA nakon višesatnog maltretiranja stigao do slobodnoga teritorija Republike Hrvatske. Njegov ulazak u Vukovar JNA je iskoristila i potpuno onemogućila prolaz „kukuruznim putem", tako da su Bogdanovci ostali odsječeni od Vukovara. Kad su 10. studenoga 1991. srpske snage okupirale Bogdanovce, nestala je svaka nada da bi hrvatske snage probojem preko Marinaca i korištenjem „kukuruznog puta" mogle doturiti pomoć vukovarskim braniteljima i eventualno preokrenuti situaciju u svoju korist. Naredni dani bili su agonija obrane Vukovara.

Premda je nakon 25. kolovoza 1991. gotovo svaki ulazak u Vukovar „kukuruznim putem" bio rizičan i opasan za život, sve do 1. listopada tim su putom u Vukovar svakodnevno ulazili hrabri ljudi – dragovoljci: borci, medicinsko osoblje, vozači koji su dovozili pomoć, novinari i drugi. Nažalost, neki nisu uspjeli preživjeti taj put, bili su pogođeni neprijateljskim projektilima. Neprijatelj je najžešće tukao područje skretanja s asfaltnog na poljski put na samom izlazu iz Bogdanovaca. Nakon što je prilikom jednog granatiranja na skretanju s asfaltirane ceste na poljski put pogođen kombi u kojem je nastradalo 5 branitelja, s asfaltirane ceste se na poljski put počelo silaziti odmah nakon zadnje kuće u Bogdanovcima čime je „kukuruzni put" nešto produžen. Otprilike na sredini „kukuruznog puta" pogođena je i hladnjača pri čemu su 3 žene poginule, a nedaleko od toga mjesta pogođeno je i vozilo MUP-a.

Dr. sc. Ante Nazor

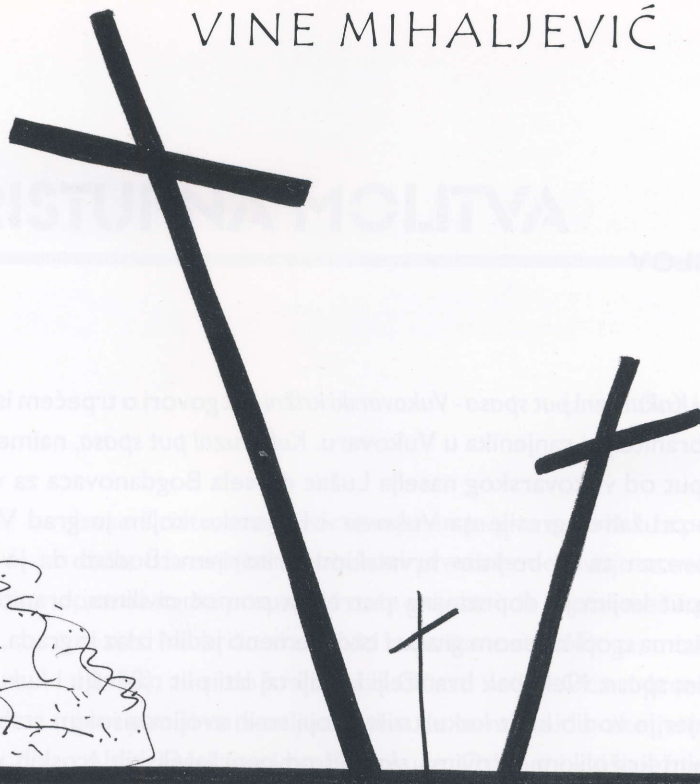
Literatura:

Ivan Matković Lasta, *Bogdanovci vrata Vukovara*, Zagreb, 1998.

Vukovarska bolnica 1991. (gl. ur. Štefan Biro), Vukovar, 2007.

Grad je bio meta: bolnica, dom umirovljenika... (ur. Ante Nazor), Zagreb, 2008.

VINE MIHALJEVIĆ

KUKURUZNI PUT SPASA

VUKOVARSKI KRIŽNI PUT

PROSLOV

Naslov *Kukuruzni put spasa - Vukovarski križni put* govori o trpećem iskustvu civila, branitelja i ranjenika u Vukovaru. *Kukuruzni put spasa,* naime, bio je jedini put od vukovarskog naselja Lužac do sela Bogdanovaca za vrijeme srpske oružane agresije na Vukovar i Hrvatsku kojim je grad Vukovar bio povezan sa slobodnim hrvatskim teritorijem. Budući da je to bio jedini put kojim je dopremana potrebita pomoć civilima, braniteljima i ranjenicima u opkoljenom gradu i istovremeno jedini izlaz iz grada, nazvan je *putom spasa.* Neki pak branitelji i civili taj isti put nazivaju i *kukuruznim putom* jer je vodio kroz kukuruzišta koja su ih svojim visokim stabljikama i brojnim križolikim listovima skrivali od neprijateljskih srpskih vojnika. Iz navedenih razloga taj je put nazvan *Kukuruznim putom spasa* koji je postao posebnom memorijom vukovarskih civila, branitelja i ranjenika.

Podnaslov pak *Vukovarski križni put* upućuje na to da se istodobno na tom *Kukuruznom putu spasa* u svjetlu Krista Patnika obilježava potpuno stradanje Vukovara od početka agresije do pada Vukovara 18. studenog 1991. godine. Isus, vjeran Očevom planu, bio je mučen, razapet i uskrsnuo. Krist prolazi svoj križni put u životu svojih vjernika. U kontekstu vukovarskog događanja Krista se osuđuje na smrt, ismijava, ponižava i razapinje u patnji, trpljenju, ponižavanju i stradanju vukovarskih civila, ranjenika i branitelja. Stoga promišljamo o vukovarskim patnjama u svjetlu Kristove muke, smrti i uskrsnuća kako bismo darom Duha Svetoga, zajedno u Kristu bili potpuno oslobođeni.

Zadnji smisao vukovarskih patnika je Krist Patnik, njegova jedincata i neponovljiva smrt, križ i uskrsnuće. Naime, njihovo trpeće iskustvo promišljamo u obzorju Kristove spasiteljske i otkupiteljske žrtve križa i neizmjerne Božje ljubavi koja spašava i donosi mir svakom stvorenju.

PRISTUPNA MOLITVA

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.
Amen.

Isuse Kriste, tvoj život usmjeren je prema križu. Iz poslušnosti Ocu, ti si došao da svojim slobodnim predanjem i svojom neizmjernom ljubavlju prema nama preuzmeš naše grijehe i da ih poneseš na križ kao otkupninu za nas. Na križu si doživio napuštenost od Boga, u tami smrti i pakla (Mk 10, 38), ali si do kraja vršio Očevu volju i Oca si proslavio. Na Maslinskoj gori pao si na zemlju i molio da te mimoiđe, ako je moguće, kalež smrti: „Abba, Oče! Sve je tebi moguće. Otkloni ovaj kalež od mene! Ali ne kako ja hoću, nego kako ti hoćeš!“ Proživljavajući muku na Maslinskoj gori, u tjeskobi i strahu svojim učenicima govorio si: „Žalosna je duša moja do smrti. Ostanite ovdje i bdijte“.

I Vukovar je ostao sam. Branio je hrabro slobodu hrvatskog naroda žrtvujući se do kraja. Hrvatska domovina na koljenima je za nj molila. Svjetski moćnici, u bijelim kutama, došli su u Vukovar i vidjeli krvavi i razoreni grad. Pilatovski su oprali ruke od zločina pred njihovim očima i nisu htjeli niti jedan čas probdjeti s gradom. Vukovar, ostavljen, do kraja je ispio krvavu „čašu slobode hrvatskog naroda“.

Bože, ovaj *Kukuruzni put spasa* je spomen i na vukovarski križni put čiji su jedini smisao i jedina nada bili tvoj križni put, jer si ti Put kojim su u vukovarskoj patnji hodili, Istina koja ih je na tom putu vodila i Život koji su vukovarski patnici u trpljenju živjeli. Stoga, na ovome *Kukuruznom putu spasa* tebi, nebeski Oče, tvome Sinu Isusu Kristu i darovanom Duhu Svetomu prikazujemo trpeće iskustvo branitelja, civila i ranjenika Vukovara. – Amen.

I

ISUSA OSUĐUJU NA SMRT

OSUDA VUKOVARA

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio.

Tebe su, Kriste, lažnim optužbama osudili književnici, starješine i glavari svećenički. Veliko te vijeće svezanog predaje Pilatu, koji pere ruke, oslobađa Barabu, a tebe predaje razjarenoj svjetini koja kliče: „Raspni ga! Raspni ga!"

Vukovar, hrvatski grad na Dunavu, koncem prošlog stoljeća zadesila je srpska oružana agresija u svrhu ostvarenja velikosrpske ideje. Pod izlikom optužbe o ugrozi srpskog naroda, srpski su bezbožnici i bezumnici presudili: Vukovar mora nestati, i na nj se obrušili razornom silinom raznovrsnog suvremenog naoružanja takozvana Jugoslavenska narodna armija i srpske paravojne postrojbe. Grad sam, nezaštićen, opkoljen, ostao je s onima koji ga vole, s hrvatskim braniteljima i s civilima. Zatočeni branitelji i civili, s neizmjernom snagom ljubavi prema vlastitom životu, obitelji, domu, gradu i domovini, spremno su prihvatili žrtvu, križ, i velikim srcem branili grad Vukovar, i branili ga do kraja.

Isuse Kriste, Spasitelju i Otkupitelju, posvećujemo ti trpljenje, patnje i rane branitelja, civila i ranjenika Vukovara, tebi koji si s njima propatio Vukovar, u njima i s njima popljuvan, iznakažen, posramljen, ranjen, ubijen, zatrpan bez ikakvog ljudskog dostojanstva na grobištima, ubačen u bunare u duboku tamu vode i zemlje, mrtav izbačen pokraj domova umiranja, ostavljen zvijerima na nogostupima ulica, u ruševinama domova, zgrada i svetišta. Tebi Kriste posvećujemo ovaj put križa, jer si bio zadnja nada u očaju, zadnji krik života patnika, zadnji vapaj umirućih i ubijenih na vukovarskim „Ovčarama". – Amen.

II

ISUS PRIMA NA SE KRIŽ

VUKOVAR PRIHVAĆA KRIŽ

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio.

Kriste, vjeran božanskom Očevom planu, primio si na sebe križ kojim nas oslobađaš. Taj put križa prolaziš u životima svojih učenika, u Crkvi, u vjernicima, a na poseban način u civilima, ranjenicima i braniteljima Vukovara. Vukovar, usidren na ušću Vuke u Dunav, na svoju „baroknu dušu“, pod zaštitom sv. Bone, spremno je prihvatio povijesno teško breme križa slobode hrvatskog naroda i obrane hrvatske domovine.

Vukovarsku patnju nagovijestili su stvaranje neprijateljskog obruča pakla. U srpskim selima podižu se barikade, organiziraju se srpski mitinzi, dijeli se oružje srpskom stanovništvu i održavaju se govori ispunjenim mržnjom prema hrvatskom narodu. Srpsko stanovništvo napušta Vukovar. Prezirnim pogledom i zlogukom šutnjom iznenada odlazi iz grada lažno se opravdavajući. Zle slutnje ubrzo su postale stvarnima. Naoružani velikosrpski bezumnici i pogani obrušiše se na hrvatski grad Vukovar i njegove stanovnike. U Vukovaru ostaju Hrvati i drugi koji hrabro odlučiše braniti svoj grad. Vukovarsko drvo križa u trenutku postali su ugroženi ljudski životi, domovi, crkve, vrtići, škole, zajednice, bolnica, ulice, vrtovi ruža, makovi, oranica i polja. Vukovar.

Isuse Kriste, na ovom *Kukuruznom putu spasa* zahvaljujemo ti što si podario hrabrost i odlučnost našim hrvatskim braniteljima da s ljubavlju i žrtvom brane svoj život, obitelj, grad Vukovar i hrvatsku domovinu. Molimo te da im tvoja ljubav križa kojom si dodirnuo Vukovar i tvoje uskrsnuće bude nagrada vječnog života. Molimo te da zacijeliš njihove rane duše i tijela, da vukovarski život žrtve preoblikuješ u život ljubavi, utemeljene nade i vukovarskog uskrsnuća, a nama daj snage da naše molitve na ovome *Kukuruznom putu spasa* budu znakom ljubavi, povjerenja i zahvale tebi koji si zajedno s njima propatio Vukovar. – Amen.

ISUS PADA PRVI PUTA POD KRIŽEM

VUKOVARSKI KRVAVI SVIBANJ

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio.

Kriste, proživio si težinu nepravedne ljudske osude kako bi čovjeka oslobodio od njegovih grijeha i od nepravedne osude. Križ, ljudsko breme grijeha i pakosti, zloće, probadao je tvoja ramena i tvoje tijelo koje je po teretom ljudskog grijeha prvi put palo. Bešćutnost tvojih progonitelja nema granica.

Na početku cvjetnog svibnja, u Borovu selu, srpski neprijatelji, potpomognuti takozvanom Jugoslavenskom narodnom armijom, iz zasjede, bešćutno i kukavički ubijaju dvanaestoricu hrvatskih policajaca i nekoliko desetaka ih ranjavaju koji su željeli uspostaviti narušeni društveni mir i red. Bio je to prvi pad Vukovara, krvavi cvijet proljeća. Od tada Dunavom patroliraju neprijateljski ratni brodovi, nebo nad Vukovarom nadlijeću neprijateljski borbeni zrakoplovi, a grad neprijatelji povremeno granatiraju uprisutnjujući ozračje rata u vukovarsku svakidašnjicu. Koncem kolovoza svim raspoloživim snagama i oružjem otvoreno su napali grad u kojem su zavladali zbunjenost, strah, tjeskoba, nemir, neizvjesnost. Cjelovit život u Vukovaru je u opasnosti. Civili su u skloništima, brojni ranjenici u bolnicama, a hrabri hrvatski branitelji brane grad Vukovar, brane životom život.
Jedini izlaz iz grada bio je *Kukuruzni put spasa*. Na ovome putu od Lušca do Bogdanovaca kukuruzišta su svojim visokim stabljikama i brojnim križolikim listovima u svojoj prirodnoj nutrini skrivali one koji su iz Vukovara izlazili i spašavali se te one koji su u Vukovar ulazili i spašavali druge dopremajući pomoć civilima, braniteljima i ranjenicima.

Zahvaljujemo ti, Kriste, za naše njive, šume, rijeku, za naša kukuruzišta, za ovaj *Kukuruzni put spasa* kojim su se, s molitvom i predanjem tebi i našoj nebeskoj majci Mariji, sv. Antunu, sv. Boni i svim svetima, spašavali branitelji, civili i ranjenici te kojim je dopremana pomoć Vukovaru. – Amen.

IV ISUS SUSREĆE SVOJU SVETU MAJKU

MARIJA SUPATNICA VUKOVARSKE MUKE

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio.

Isuse Kriste, u velikim mukama križa susreo si svoju svetu Majku, našu nebesku Majku, Blaženu Djevicu Mariju. Ona te je pratila na tvom križnom putu i zajedno s tobom trpjela krive optužbe, bičevanje, udaranje, trnovu krunu i težinu križa koji si do Kalvarije nosio. Bolno majčinsko srce, ispunjeno ljubavi prema Sinu, pratilo te je do križa na Golgoti.

Naša nebeska Majka, svojim zagovorom kod Boga i svojom majčinskom ljubavlju, pratila je i štitila vukovarske branitelje u herojskoj obrani grada, a prestrašenu djecu, žene, stare i ranjenike primala je u svoje majčinsko krilo ublažavajući im patnje i rane. Hrvatski su branitelji molili krunicu koja im je postala nebeskom zaštitom. U obrani života, slobode i domovine, krunica - znak hrvatskih branitelja, bila je braniteljima molitva koja je bila izvorom posebne snage, hrabrosti, mira i sigurnosti, te ih je oslobađala straha.

Blažena Djevica Marija, čiji je kip ostao neoštećen u potpunom uništenju u ognju vukovarskih dana apokalipse, svojom je nevidljivom majčinskom rukom štitila vukovarske branitelje, civile i ranjenike. Hvala ti, nebeska Majko, što si po molitvi krunice našim vukovarskim braniteljima, civilima i ranjenicima bila znakom neuništivosti koja je u nebu ukorijenjena i znakom nepobjedivosti u strašnom stradanju i trpljenju rata. – Amen.

V ŠIMUN CIRENAC POMAŽE ISUSU NOSITI KRIŽ

VUKOVARSKI „CIRENAC"

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio.

Isuse Kriste, iznemogao i iscrpljen pod teretom križa i velikog bremena čovjekova grijeha, nisi mogao dalje nositi križ. U nošenju tvog križa pomogao ti je Šimun Cirenac.

Bože, pretežak je križ rata i tvojom milošću vukovarski Šimun Cirenac pomogao nam je nositi križ rata Vukovara, vukovarski križ. Vukovarski „Cirenci" su hrvatski dragovoljci i branitelji iz svih hrvatskih krajeva koji su zajedno branili i žrtvovali svoje živote za Vukovar i slobodu hrvatskog naroda. Vukovarski „Cirenci" dolazili su iz cijeloga svijeta. Molitva pape Ivana Pavla II. Blaženoj Djevici Mariji koju je sa svim katolicima svijeta molio da čuje molbe naroda u patnji i dotakne srca moćnih da u ime mira utišaju oružje u Hrvatskoj. „Liječnici bez granica" zajedno s našim braniteljima i civilima Vukovara ponijeli su križ ranjenika; nobelovci svojim apelima za mir u Hrvatskoj protiv oružane srpske agresije na Hrvatsku i novinari istinskim informacijama protiv lažne srpske neprijateljske propagande ponijeli su križ istine; a apeli i molitve Crkve nosili su križ ljubavi protiv križa mržnje. Teški su križevi Vukovara: život protiv smrti, sloboda protiv ropstva, ljubav protiv mržnje, dobro protiv zloga, istina protiv laži.

Bože, ovim *Kukuruznim putom spasa* branitelji civili i ranjenici su spašavani od daljnje patnje i smrti. Stoga se na ovom putu želimo zahvaliti i trajno promišljati tvoju trpljenu ljubav prema svima koji su za slobodu hrvatskog naroda dali svoj život u Vukovaru te za one koji su izgubili život na ovome *Kukuruznom putu spasa.* Molimo te, Bože, neka novi život tvoga uskrsnuća bude vječna nagrada civilima, braniteljima i ranjenicima koji postadoše žrtvama ovoga *Kukuruznog putu spasa* i zahvaljujemo ti za sve vukovarske „Cirence". – Amen.

VI VERONIKA PRUŽA ISUSU RUBAC

KRVAVO LICE VUKOVARA

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio.

Isuse Kriste, pobožna žena dala ti je rubac da obrišeš svoje krvavo lice koje je trnjem okrunjeno, a ti njoj zrcalo svoga patničkog lica.

Na vukovarskom sudariumu – rupcu – zrcale se lica ispaćenih djece, žena, muškaraca, ranjenika i branitelja s užasom smrti vukovarskih „Ovčara". Na tom rupcu ocrtava se spaljena, razrušena, obeščašćena i ranjena crkva iz čijeg podruma odzvanja koralna franjevačka molitva za sve ljude u Vukovaru; ocrtavaju se spaljeni domovi, vrtići, škole, zgrade i bolnica iz kojih se osjeti miris bezumlja, mržnje, okrutnosti i barbarstva neprijatelja; ocrtavaju se vrtovi pustoši, a ne ruža, zdenci tame i smrti, a ne izvora, svjetla i života. Bože, prepoznaje li se još lice Vukovara?

Hvala ti, Bože, za krvavo lice slobode Vukovara koje se trajno zrcali u novinarevu glasu i fotografiji, slikarevu kistu, kiparevu dlijetu, grafičkoj igli brojnih umjetnika u izričajima raspela, boli, vapaja i molitava majke, ranjenika, branitelja i u nevinosti djece koja su zatečena, zatočena i ubijena u vukovarskom ognju.

Pomozi nam, Bože, da s vjerom u Isusa Krista i nadahnuti tvojim Duhom istinski promišljamo lice Vukovara i oprosti nam sve ono čime smo sami opteretili tvoj križ i lice Vukovara na vukovarskom *sudariumu*. – Amen.

VII

ISUS PADA DRUGI PUT POD KRIŽEM

VUKOVARSKA BIJELA ZASTAVA PREDAJE

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio.

Pod teretom križa grijeha pao si Kriste drugi put. Tvoj Križ je objava Očeve ljubavi (Rim 8,32; Iv 3,16), a darivanje te ljubavi dovršava se izlijevanjem zajedničkog Duha u srca ljudi (Rim 5,5).

Srca vukovarskih branitelja, civila i ranjenika bila su nadahnuta i ispunjena tvojim trpljenjem koje im je bilo zadnji smisao. Neizdrživa je patnja njihova, Bože, kada su izvjesili bijelu zastavu… Predaja. Kolone vukovarskih zatočenika, civila, ranjenika i branitelja „okovani“ pratnjom neprijateljskih bojnih oklopnih vozila prolaze ulicama grada koji više ne postoji, prolaze gradskim raskrižjima na kojima više nema križeva, izbezumljeni, s vrećicama u rukama, s nadom u život. Strah. Neizvjesnost.

Bože, hvala ti na snazi kojom si obdario ispaćene vukovarske civile, branitelje i ranjenike da tiho hode u koloni, premda poniženi i pokoreni, ponosni - jer su znali da su oni Vukovar.

Ne usuđujemo se bez vjere i bez božanske ljubavi, milosrđa i milosti, ponovno promišljati vukovarsku patnju. Stoga nam u molitvi *Kukuruznog puta spasa,* priteci tvojom ljubavlju da se oslobodimo vlastite zloće, grijeha i ravnodušnosti da nekoliko trenutaka uronimo u tvoju milost kako bismo tebi podarili i u tebi pronašli smisao našeg trpljenog pamćenja, naše ljubavi, zahvalnosti i kajanja. Osnaži naša umorna srca, da nam sadašnjost s tobom bude lakša. Daj milosrdni Kriste, da te osjećamo u nutrini kao što su te osjećali u trpljenju patnici Vukovara, probudi u nama ljubav prema tebi i tvojoj Blaženoj Djevici Mariji, u razmatranju tvoje muke. – Amen.

VIII

ISUS TJEŠI JERUZALEMSKE ŽENE

PATNJA VUKOVARSKE ŽENE

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio.

Isuse, u svojoj teškoj boli križa tješiš jeruzalemske žene koje su plakale za tobom govoreći im da ne plaču nad tobom nego nad sobom i nad djecom svojom.

Žene, vukovarske majke nosile su tvoj križ i križ Vukovara. Snagom vjere u tebe, Kriste, i tvojom milošću, s djecom u zagrljaju, zabrinute, ponižene i sa strahom o sudbini vlastita života, djeteta, muža, brata, oca, s molitvom srca, hodile su u kolonama križnog puta. Nisu imale tješitelja u gorkim mukama, osim tebe, Isuse, i tvoje Majke. Svjesne su da drugi ljudi možda nisu mogli razumjeti razmjere trpljenja što su im nanosili neprijatelji. Više od bóli boljela ih je ljudska zloća neprijatelja kada iznemogle, ispaćene, nevine i ranjene ljude ubijaju. Na putovima zatočenja iznakažena lica nepoznatih razjarenih žena, djece i muškaraca izvikivali su: „Ubij! Ubij!", a njihovim crnim rukama trgali su prozore autobusa kako bi se domogli žicom vezanih žrtava. A zarobljene žene, djeca, muškarci, prezreni, spuštena pogleda, izmučeni, u strahu i tjeskobi da ih ne dohvate njihove ruke, u tišini i u dubini duše molili su: „Dragi Isuse, izvedi nas iz ovoga pakla i spasi nas!"

Molimo te, Bože, pomozi nam razumjeti molitvu majke, djeteta, molitvu svakog vukovarskog patnika, jer u njima su živjeli i žive nada, vjera i ljubav prema tebi, prema životu, prema dobru i slobodi. Molimo te da i mi, s vjerom, nadom i ljubavi, tebi zahvaljujemo i tebe slavimo. – Amen.

IX

ISUS PADA TREĆI PUT POD KRIŽEM

VUKOVARSKI VELEPROMET

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio.

Isuse Kriste, pao si treći put pod križem i nisi ga prestao nositi dok nisi dovršio djelo spasenja čovjeka. I Vukovar je pao, a njegovi branitelji, civili i ranjenici dalje nose svoj križ prema „Ovčarama". Herojska obrana branitelja i civila nije više izdržala. Srpski neprijatelj je ušao u grad, u ruševinu. Počeo je ples smrti nad zarobljenim hrvatskim civilima, braniteljima i ranjenicima koje su neprijatelji dovodili u Velepromet iz različitih dijelova uništenog grada.

Prepoznavanja, izdaje, razvrstavanja, ispitivanja, zlostavljanja i mučenja do smrti. Bože, strašan je veleprometski susret pogledâ dojučerašnjih susjeda, poznanika i prijatelja, koji sada osudom i s prezirom sude, udaraju, ponižavaju, psuju, zlo čine i naslađuju se mukama zarobljenih branitelja, civila i ranjenika. Teško je, Oče, kada ljudi postaju oruđem zla i kada mučenje i smrt nedužnih i bespomoćnih pretvaraju u pobjedu.

Kriste, pod teretom križa i ljudskih grijeha u Vukovaru si svakodnevno padao. Mučenja i patnje u Veleprometu brojnim hrvatskim braniteljima, civilima i ranjenicima Vukovara bila su krvava Golgota gdje su umirali u strašnim mukama. Krivo su optuživani, mučeni i ubijani jer su Hrvati i jer su branili Vukovar. Budi im, Kriste, vječni mir i spasenje. – Amen.

ISUSA SVLAČE

RAZRUŠENI VUKOVAR

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio.

Kriste, sramotno su s tebe svukli odjeću na Kalvariji. Gol stoji onaj koji sve odijeva. Krvni neprijatelji ga izvrgoše ruglu. Bože, kojeg poniženja!

Vukovar je zgarište svih uspomena. Grobište razbacanih tijela. Razrušeni domovi okrvavljenih pragova. Razbijeni križevi. Ruševine. Jeziva tišina. Sablažnjivi pogled. Mržnja. Smrt. Grad bez ulica, trgova i kuća. Nijemi svjedok ljudskog zvjerstva i bezumlja, licemjerja i barbarstva istočnjačkog i razorne moći oružja. Vukovar, osuda neprijatelja.

Neprijatelji su razapinjali tebe Kriste, tvoje Tijelo i naše tijelo. Svlače do gola. Grabe srebrnjake. Nedužni su hrvatski branitelji, civili i ranjenici pribijeni na stup srama s dubokim ranama tijela i duše, ponižavani psovkama i udarani toljagama, kundacima, lancima. Kriste, tebi su se molili, tebe i tvoju Majku zazivali, jer ste im vi bili jedina sigurnost, snaga, smisao i utjeha kada su u strahu, potpuno bespomoćni, bili izloženi bezočnoj okrutnosti neprijateljskih ispitivača, čuvara logora i mučitelja.

Hvala ti, Kriste, da su poput tebe nedužno trpjeli poniženja za koja si im ti dao snage da ih izdrže. Bili su goli, a odjeveni hrabrošću; slabi, a jaki ponosom; nenaoružani, a molitvom jači od svakog oružja zla i mržnje; ranjeni, a tvojim križem i milošću osnaženi. Kriste, u njihovom poniženju i u poniženju Vukovara, Vukovar ne umire, nego se rađa, nastaje novi i jači, jer su svojim poniženjem u tebi, Kriste, uzvišeni. – Amen.

XI

ISUSA PRIBIJAJU NA KRIŽ

VUKOVAR NA KRIŽU

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio.

Bože, tvoj je Sin, „sluga Gospodnji“ primio na sebe bezakonje svih nas i sâm se ponudio da grijehe mnogih ponese na sebi! Nisi poštedio vlastitog Sina, nego je trpio, mučen i umro zbog naših grijeha i dao je svoj život kao otkup na korist svima (Mk 10, 45a). Njegovo sveto tijelo krvni neprijatelji proboli su čavlima prikivajući ga na križ.

Kriste, pribijali su te na križ u Vukovaru, u braniteljima, civilima i ranjenicima. Tvojim križem na kojemu je pribijeno tvoje sveto tijelo osmislili su trpljenje i pribijanje na vukovarski križ. U trpećem vukovarskom iskustvu križa, u dnu dubine duše, bića osjetili su tvoju prisutnost, spasiteljsku i otkupiteljsku snagu tvoga križa i uskrsnuća. Preteška i prevelika bila je njihova bol koju su proživjeli kada su ih pribijali na vukovarski križ. Zazivali su ime tvoje, molili su i nisu ni sami znali kako više moliti – jer njihovo tijelo, glas, molitva – preoblikovali su se u strah i neizvjesnost u kojoj je izvjesna bila samo patnja i smrt koju su u trenucima poželjeli da ne gledaju više izopačena lica neprijatelja. Molili su te Bože i preklinjali jer nisu više mogli trpjeti. Srpski neprijatelj je ušao u uništeni grad smrti, ušao je u preostali život trpećih vukovarskih branitelja, civila i ranjenika do dubine ih ponižavajući, rasčovječujući ih. „O Bože, oprosti nam“, zavapili su: „ima li te Bože, gdje je tvoja pravda, gdje je tvoja ljubav? Zašto Bože dopuštaš ovoliko zlo i zašto ga ne kažnjavaš?“ Ispunjeni sumnjama, nisu mogli razumjeti zašto čovjek toliko okrutno i krvnički muči drugog čovjeka, nanoseći mu smrtne rane i na tijelu i na duši.

Molimo te, Bože, Sine Božji Isuse Kriste, Duše Sveti, pomozi našem grešnom slabom ljudskom srcu da se otvori tebi kako bismo mogli moliti, promišljati, razumjeti i slaviti tvoju muku i muku Vukovara u kojoj si ponovno pribijen na križ. Neka svi s tobom pribijeni na križ u Vukovaru zasluže mir i vječni život u tvome nebeskom kraljevstvu, a nas oslobodi grijeha i u nama ojačaj vjeru u tvoje uskrsnuće. – Amen.

XII

ISUS UMIRE NA KRIŽU

VUKOVARSKA OVČARA

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio.

Uz molitvu žive smrti i smrtnog života krvavih lica žrtava neprijateljski su vojnici uz psovke odvodili ranjenike koji su poput Joba trpjeli i dovodili u pitanje dobrog i pravednog Boga koji je svoju neizmjernu ljubav očitovao na križu, smrti i uskrsnuću svoga Sina. Molitva hangara, molitva hladnog betonskog poda, molitva boli i patnje, osamljenosti i napuštenosti, molitva nemoći, molitva promrzle jesenske tamne noći, molitva memorije i molitva – krik: „Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio!"... Ovčara.

Ovčara i sve druge „Ovčare" strašan su ponor, ponor iz kojega jedini ti, Kriste, spašavaš, jer si ti, Kriste, umro da živi više ne žive sebi, nego onome tko je za njih umro (2 Kor 5,15), a oni koji su s tobom trpjeli i umrli, s tobom, Kriste, uskrsavaju na novi život. Ti si, Kriste, uskrsnuo od mrtvih, više ne umireš, smrt više nad tobom ne gospodari, jer, tvoja smrt bila je jedanput zauvijek smrt grijehu, a tvoj život – život Bogu (Rim 6, 9-10). Ovčara je izvršiteljima zla, prokletnicima, dalekim od tebe Bože, nositeljima grijeha i pakla, mjesto njihove osude i uništenja. Ovčara je prokletnicima „strava, jama, zamka. Tko od tih prokletnika uteče od strave, u jamu će pasti, tko se iz jame izvuče, zamka će ga uhvatiti" (Iz 24,17; Jer 48,43).

Tebe su, Kriste, razapeli ljudi koji su se radovali tvojoj patnji i smrti na križu. I bili su uz tvoj križ gledajući te u tvojim strašnim mukama. I u mučeničkoj smrti hrvatski ranjenici, branitelji i civili na Ovčari, bili su okruženi onima koji su ih mučili i ubili. Njihove molitve znane su samo tebi koji si zajedno s njima ponovno strijeljan, zajedno s njima bačen u ponor, grobište. Molimo te, Kriste, da svi oni koji su nepravedno i bez osude ubijeni na svim „Ovčarama" imaju spasenje u tvojoj patnji, smrti i uskrsnuću i blaženo te gledaju u nebeskom kraljevstvu. – Amen.

XIII

ISUSA SKIDAJU S KRIŽA

VUKOVAR U LOGORIMA

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio..

Krik i vapaj žrtve na Ovčari utihnuli su u vječnom smiraju. S vukovarskih križeva skinuta su tijela njegovih hrabrih mučenika. Ostale su svježe preorane slavonske ravnice koje u svojoj nutrini kriju mučenike Vukovara, bez izvanjskih religijskih i inih simbola dok ih brojne skriva dubina moćnog i nijemog Dunava.

Branitelji, ranjenici i civili, koji su vukovarsku golgotu preživjeli, odvedeni su u srpske koncentracijske logore s nadom i vjerom apostola: „Živim, ali ne više ja, nego Krist živi u meni. S Kristom sam raspet na križ (Gal 2, 19-20). Krštenjem smo preuzeli sudbinu križa. Taj Kristov zakon djeluje u meni (Gal 4, 19) u kojem ne trpim ja, nego Krist trpi u meni, stoga su u logorima sa sv. Pavlom molili: „U svome tijelu dopunjujem što nedostaje Kristovim mukama za tijelo njegovo, za Crkvu" (Kol 1, 24). Zatočeni u srpskim koncentracijskim logorima hrvatski vukovarski branitelji, ranjenici i civili mučeni su i lažno optuživani. Jedino si ti bio, Kriste, s njima, s njima trpio, njih si dodirivao svojim križem i tvoj uskrsli, novi život koji je pobijedio smrt, bila je njihova nada, njihova molitva.

Mnogi nisu preživjeli strašna duhovna i fizička mučenja koje su im nanosili neprijatelji i njihova Kalvarija, Golgota, završila je u logoru. Svima njima, Kriste, udijeli vječni mir i nebeski život u kraljevstvu nebeskom, a nama podari snage i milosti da možemo nositi breme vukovarskog križnog puta i istinski ga svjedočiti. – Amen.

XIV

ISUSA POLAŽU U GROB

RAZRUŠENI GRAD – PRAZAN VUKOVAR

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
Jer si svojim svetim križem svijet otkupio..

Dobar i pravedan Josip, rodom iz judejskog grada Arimateje, došao je Pilatu i zatražio tvoje sveto tijelo koje je skinuo s križa i položio ga u grob u koji dotada nitko nije bio položen. Žene su došle u prvi dan sedmice i donijele miomirise koje su pripremile. Našle su prazan grob i susrele dva čovjeka, u blistavu odijelu, koji im rekoše: „Zašto tražite mrtvoga među živima? Uskrsnuo je!" Ostao je prazan grob nebeskog sjaja.

Prazan grob postao je Vukovar. Brojni hrvatski branitelji, koji su ga branili, ubijeni su na vukovarskim „Ovčarama" i vjerujemo da su u tvome nebeskom kraljevstvu. Preživjeli branitelji, civili i ranjenici mučeni su, istjerani i odvedeni u srpsko sužanjstvo, u srpske koncentracijske logore u Srbiju. Ostao je prazan uništeni grad, Vukovar – bez života onih koji ga vole i koji više ne žive u njemu. Nakon sužanjstva, preživjeli Vukovarci, žive i svjedoče da je, istina, Vukovar prazan i uništen, ali su Vukovarci živi! I poput proročkog ostatka, pročišćeni trpljenjem i ojačani u Kristovoj vjeri, njegovali su u srcu Vukovar. U progonstvu su sa psalmistom molili: *Pogledaj na me i smiluj se meni / Jer osamljen sam i nevoljan. / Odagnaj tjeskobe srca moga / Iz bojazni mojih izbavi me. / Vidi nevolju moju i muku / I oprosti sve grijehe moje! / Pogledaj dušmane moje, kako ih je mnogo / I kakvom me mržnjom žestoko mrze* (Ps 25, 16-19).

Molimo te, Kriste, za sve branitelje, ranjenike i civile žrtve Vukovara, žrtve hrvatske slobode, čiji su grobovi nepoznati, da im ti budeš vječni mir, spasenje i da na posljednji dan uskrsnu. Nama, živima, produbi vjeru u tebe i tvoje kraljevstvo, obdari nas milošću i ojačaj snagu u nama kako bismo radosno nosili križ života i trajno molili za vukovarske branitelje, civile i ranjenike. – Amen.

ZAVRŠNA MOLITVA

Kalvarija je patnja, trpljenje, smrt na križu koju si, Kriste, podnio zbog neizmjerne ljubavi prema čovjeku. Uskrsnuo si treći dan, pobijedio smrt i darovao nam novi život. Po našem krštenju, Kriste, živiš u nama, u našim životima u progonstvu, u povratku, u obnovi Vukovara. Daj nam snage, Kriste, da trpljeno iskustvo križa hrvatske slobode, postane izvorom ljubavi, mira, kajanja, praštanja i novoga života. Neka simboli vukovarskog iskustva, koje sjedinjuju Bogdanovački križ i Golubica – anđeo u Bogdanovcima, spomenici posvećeni žrtvama Domovinskog rata u Borovu selu, Borovocommercu, u Veleprometu, mjesta sjećanja vukovarska bolnica, Ovčara, Memorijalno groblje, vukovarska svetišta crkve sv. Filipa i Jakova, Gospa Fatimska i Kraljica mučenika, neka budu simbolom i stvarnim znakom oslobađanja i spasenja svakog čovjeka te opomena da žrtva ljubavi i pravedna patnja pobjeđuju zlo.

Kriste, pomozi nam da u obnovljenom Vukovara zasjamo svjetlom vjere, nade i ljubavi i da Vukovar, svetište hrvatske slobode, svojim snažnim simbolom križa čija je patnja osmišljena u tvojoj patnji, smrti i uskrsnuću, trajno budi nadu u vječni život svim Vukovarcima. Vratili smo se u naš Vukovar zbog kojega smo toliko s tobom trpjeli. Tebi koji si s nama trpio i umirao želimo darovati uzdarje srca ljubavi. Želimo da nam ti, Kriste, koji si bio jedini u našem trpljenju u Vukovaru, budeš novi život kojim ćemo preoblikovati grad sv. Bone. Sve tebi darujemo: progonstvo, povratak, obnovu i novi Vukovar s još nezaraslim ranama vukovarskog trpljenja, sa spaljenim svetim Bonom, s adventskim svjetlom.

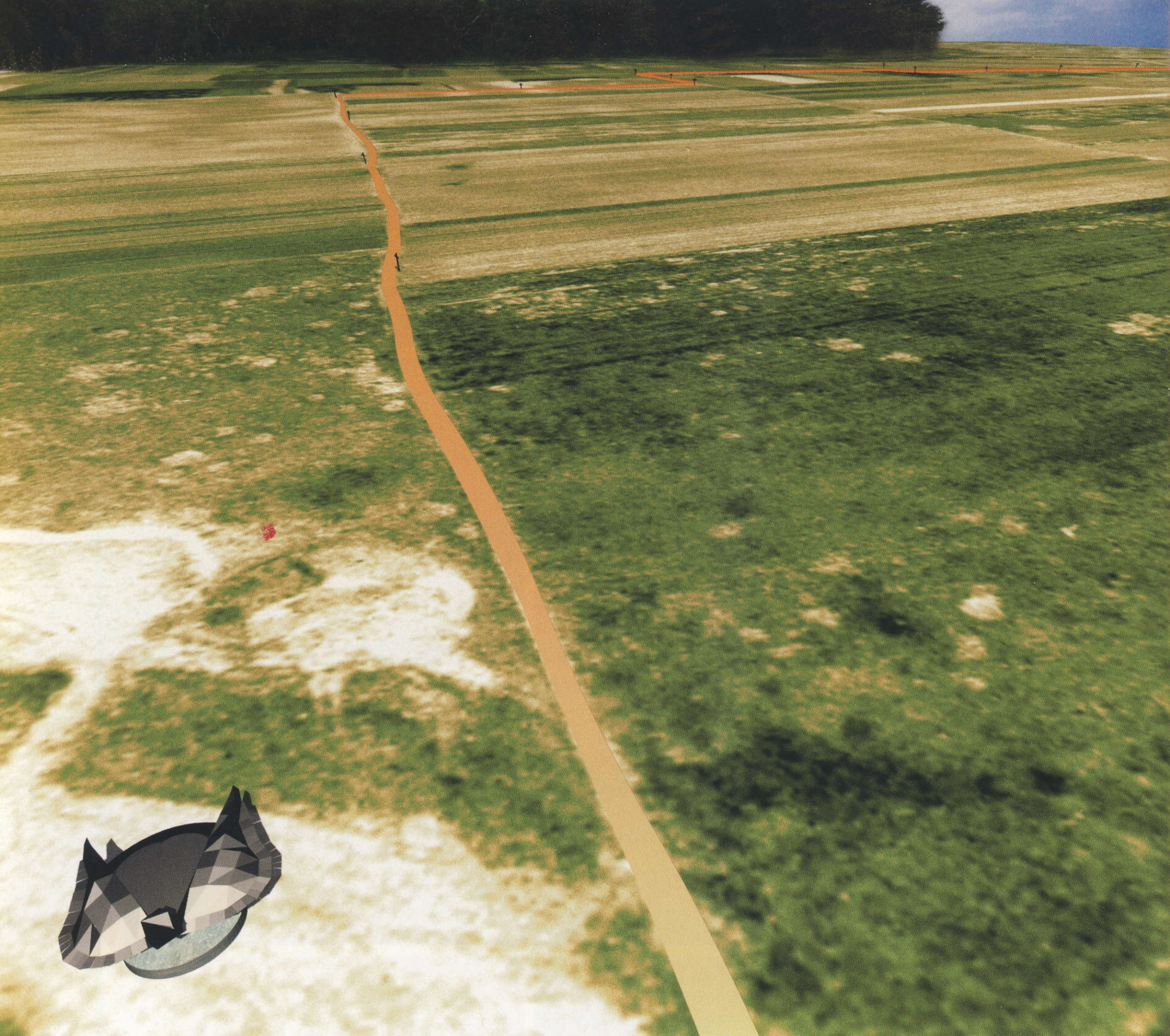
Vjerom u Boga Oca, Sina Isusa Krista i Duha Svetoga, obdareni i osnaženi Božjom milošću, želimo graditi novi grad, nove ljude u tvojoj ljubavi, a memorija Vukovara, istinita i oslobađajuća, pravedna i opraštajuća, naša je žrtva Ljubavi.

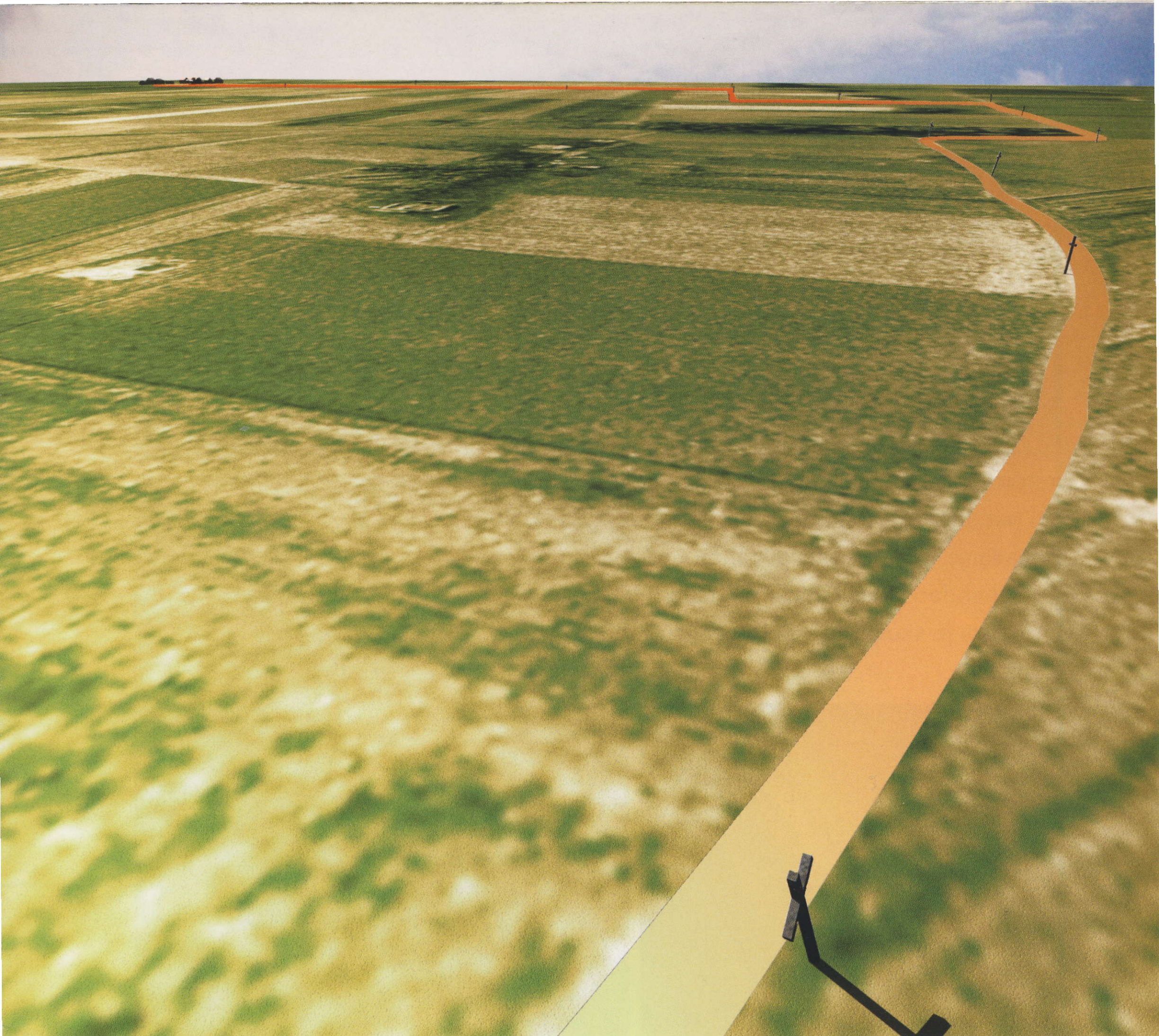

KUKURUZNI PUT SPASA

Vukovarski križni put

Na početku *Kukuruznog puta spasa,* kod njegovog spoja s obilaznicom Vukovara, već je izgrađena kapelica. Tu je mjesto gdje se čita Uvodna molitva.
Postojale su dvije trase puta. Prva koja se koristila na početku, od 25. kolovoza do 20. rujna 1991., a izlazila je 400 metara iza zadnjih kuća Bogdanovaca. Nakon pogibije dva pripadnika 3. brigade ZNG-a i ranjavanja tri gardista na izlazu, trasa je pomaknuta bliže Vuki i izlazila je na samom kraju Bogdanovaca,.
Odabrali smo tu drugu trasu, jer cijelim putem prolazi kroz polja, i upravo ta izoliranost – zvučna i vizualna – pomaže u koncentraciji i kontemplaciji.
Dužina puta je 2.300 metara.

Trasa *Kukuruznog puta spasa* obilježena je s 14 velikih deformiranih križeva na kojima poprečna greda nije više okomita na uspravnu, a još je i svaki križ posebno nagnut na drugu stranu. Kao da je eksplozija granata deformirala jasnu geometriju križa i još više potencira tragiku muke. Dobili smo bojno polje na kojem su ostali samo križevi kao tragovi groznih događanja. Simbolika križa koji je nakon Kristove muke od znaka ponižavanja i sramote postao znakom i simbolom slave dobro se poklapa s našom simbolikom.

Pozicije križeva se poklapaju s mjestima stradanja na kukuruznom putu, označavaju lomove u trasi i mjesta alternativnih kretanja, vezana uz prvu trasu.

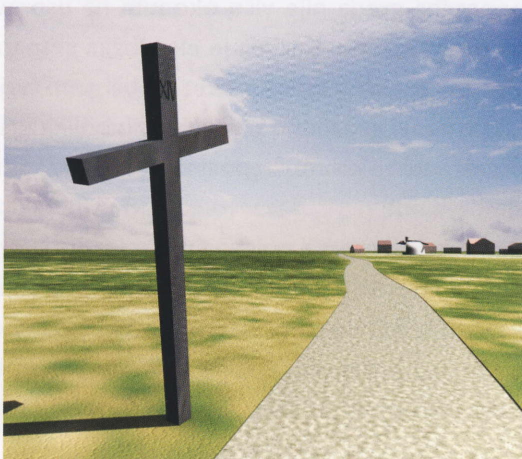
Križevi bi bili izvedeni od kvadratnih inox profila 250×250 mm, visine cca 5 metara i s prečkom (antenom) dužine 220 cm. Nešto iznad križanja će biti broj postaje izveden zavarenom punom inox šipkom. Križevi će biti obrađeni paljenjem.

Na svakom stupu bio bi jetkanjem, na visini cca 155 cm od tla, izveden broj i naslov postaje te tekst scenarija.
Stupovi će biti postavljeni u betonske temelje.

Na kraju puta i Bogdanovaca postoji jedan neizgrađeni plato između asfaltne ceste i kanala.To je idealna pozicija za izvedbu memorijalnog objekta – nadstrešnice s koje bi se kazivala Završna molitva,
Predlaže se izvedba simboličke arhitekture/skulpture u formi golubice koja natkriljuje uzdignuto postolje eliptičnog oblika 9×7,5 metara.
Velika golubica ima glavu okrenutu u smjeru Vukovara.
Završetci krila golubice asociraju na anđeoska, i ta pretvorba, kao i sam Vukovarski križni put, ujedinjuje simboliku Isusova Uskrsnuća, izlaska iz okupiranog Vukovara, ali i oslobađanja cijele Hrvatske nakon pobjede u Domovinskom ratu.
Golubica-anđeo je zajednički rad kipara Mladena Mikulina i arhitekta Željka Kovačića.
Arhitektura je skulptura, skulptura je arhitektura.

Postolje i temelj su od betona. Potkonstrukcija golubice, primarna i sekundarna, od čeličnih je profila na koje se dodaje tercijalna konstrukcija od pocinčanih U-profila. Konstrukcija se oblaže oplatom od OSB ploča na koje dolazi hidro-izolacija od varene ljepenke i obloga od aluminijskih ploča s jednostrukim ili ležećim prijevojima na opšavima krovnih površina.

Unutar stražnjeg dijela trupa će biti smješten servisni dio, a ispod postolja je spremište opreme. U servisnom dijelu će biti konstrukciji dodana termička izolacija i unutrašnja obloga gips-kartonskim pločama.

Na stražnjem dijelu pozornice, na aluminijskoj oblozi, bit će upisana sjećanja na *Kukuruzni put spasa*, fotografije, ugrađeni ekrani za reproduciranje sačuvanih video-zapisa.

Pretpostavlja se korištenje ove „ljetne pozornice“ i za neke druge sukladne svrhe i događanja.

Željko Kovačić

LUŽAC

TIALJEVCI

NARATAK

ORLINJAK

JANKOVO

KOD GOSPE

CREPOV DOL

BREST

KOD KRIŽA

BOGDANOVCI

DUKINCI

LEGENDA:

- **A.** - KAPELICA - PRIPRAVNA MOLITVA
- **I.-XIV.** - POSTAJE KRIŽNOG PUTA
- **B.** - MEMORIJALNI OBJEKT: GOLUBICA - ANĐEO, ZAVRŠNA MOLITVA
- ▬▬ - KUKURUZNI PUT SPASA OD 20.09.´91.
- ■ ■ ■ - KUKURUZNI PUT SPASA OD 25.08. - 20.09.´91.
- **C.** - BUNKER (II. SVJ. RAT)
- **D.** - RANJEN Josip Prnjak 2/3.br.ZNG
- **E.** - POGINULI 17.09.´91:
  - Dubravko Ćorić 2/3.br.ZNG
  - Damir Šokčević 2/3.br.ZNG

  - RANJENI 17.09.´91:
  - Franjo Golubić 2/3.br.ZNG
  - Mario Dadić 2/3.br.ZNG
- **F.** - UNIŠTENA HLADNJAČA (3 ŽENE POGINULE)
- **G.** - UNIŠTENO VOZILO MUP-a
- **H.** - KOMBI (NASTRADALO 5 BRANITELJA)

ISBN 978-953-56596-0-0